O‘ZBEKISTONDA GLOBALLASHUV VA ETNOMADANIY O‘ZGARISHLAR: MILLIY IDENTIFIKATSIYANING ZAMONAVIY TRANSFORMATSIYASI

Mamatqulova Yulduzoy Abobaxri qizi

Annotatsiya. *Mazkur tezisda globallashuv sharoitida O‘zbekistonda yuz berayotgan etnomadaniy o‘zgarishlar va ularning milliy identifikatsiyaga ta’siri tahlil qilinadi. Unda zamonaviy axborot muhiti, madaniy almashinuv va ijtimoiy transformatsiya jarayonlarining milliy qadriyatlar, madaniy o‘zlik va yoshlarning identifikatsiyasiga ta’siri yoritiladi.*

Kalit so‘zlar: *globallashuv, etnomadaniyat, milliy identifikatsiya, milliy qadriyatlar, madaniy o‘zlik, ijtimoiy transformatsiya.*

Аннотация. *В данной тезисе анализируются этнокультурные изменения, происходящие в Узбекистане в условиях глобализации, а также их влияние на национальную идентичность. Освещается влияние современной информационной среды, культурного обмена и процессов социальной трансформации на национальные ценности, культурную идентичность и формирование идентичности молодежи.*

Ключевые слова: *глобализация, этнокультура, национальная идентичность, национальные ценности, культурная идентичность, социальная трансформация.*

Abstract. *This thesis analyzes the ethnocultural changes taking place in Uzbekistan under the conditions of globalization and their impact on national identity. It examines the influence of the contemporary information environment, cultural exchange, and processes of social transformation on national values, cultural identity, and the formation of youth identity.*

Keywords: *globalization, ethnoculture, national identity, national values, cultural identity, social transformation.*

Globallashuv zamonaviy jamiyatning iqtisodiy, siyosiy, ijtimoiy va madaniy hayotiga ta’sir ko‘rsatuvchi murakkab jarayonlardan biridir. Uning ta’sirida turli jamiyatlar o‘rtasidagi axborot, madaniyat va ijtimoiy aloqalar kengayib, milliy madaniyatlarning rivojlanish shakllari ham o‘zgarib bormoqda. Shu nuqtayi nazardan, globallashuvni faqat madaniyatlarning bir-biriga yaqinlashuvi sifatida emas, balki shaxs va ijtimoiy guruhlarning o‘zligini anglash jarayonlariga ta’sir qiluvchi ijtimoiy jarayon sifatida ham o‘rganish muhimdir.

O‘zbekiston jamiyati ham ushbu jarayonlardan chetda emas. Mamlakatda tarixan shakllangan ko‘p millatli ijtimoiy muhit, turli xalqlarning madaniy an’analari va o‘zaro aloqalari zamonaviy globallashuv sharoitida yangi mazmun kasb etmoqda.

Ushbu tezis O‘zbekistonda globallashuv jarayonlari ta’sirida yuz berayotgan etnomadaniy o‘zgarishlar va ularning milliy identifikatsiya shakllanishiga ta’sirini sotsiologik jihatdan tahlil qiladi. Tadqiqotda globallashuv, axborot-kommunikatsiya texnologiyalari, madaniy almashinuv va ijtimoiy transformatsiya jarayonlarining milliy qadriyatlar, madaniy o‘zlik va yoshlarning ijtimoiy qarashlariga ta’siri yoritiladi. Shuningdek, milliy va umuminsoniy qadriyatlarning o‘zaro uyg‘unlashuvi hamda zamonaviy sharoitda milliy identifikatsiyaning namoyon bo‘lish shakllaridagi o‘zgarishlar tahlil qilinadi.O‘zbekistonda milliy identifikatsiya jarayonini tahlil qilishda yoshlar masalasiga alohida e’tibor qaratish zarur. Chunki yosh avlod bir vaqtning o‘zida milliy madaniyatning tashuvchisi va global axborot makonining faol ishtirokchisi hisoblanadi. Yoshlarning internet, ijtimoiy tarmoqlar, xalqaro ta’lim va madaniy almashinuv vositalaridan foydalanishi ularning dunyoqarashi va ijtimoiy munosabatlariga yangi omillarni olib kiradi.

O‘zbekistonda yoshlar orasida yuz berayotgan etnomadaniy o‘zgarishlarning milliy identifikatsiyaga ta’sirini sotsiologik jihatdan tahlil qilish, yoshlarning milliy qadriyatlar, madaniy o‘zlik va an’analariga munosabatidagi zamonaviy o‘zgarishlarni aniqlash hamda global va milliy qadriyatlarning yoshlar dunyoqarashida qanday uyg‘unlashayotganini o‘rganishdan iborat.

Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, O‘zbekistonda yoshlarning etnomadaniy qarashlari hamda milliy identifikatsiyasi shakllanishiga ta’sir ko‘rsatuvchi muhim omillardan biriga aylanmoqda. Tadqiqotning empirik qismi sifatida 18–30 yoshdagi yoshlar o‘rtasida o‘tkazilishi rejalashtirilgan.

So‘rovnoma asosida yoshlarning globallashuv, internet, milliy qadriyatlar va madaniy o‘zlikka munosabati tahlil qilindi.

So‘rovnoma natijalarini modellashtirishda respondentlarning asosiy qismi internet va ijtimoiy tarmoqlardan kundalik foydalanishi, xorijiy madaniy kontent bilan muntazam tanishishi hamda shu bilan birga milliy qadriyatlarga nisbatan qiziqishini saqlab qolishi kuzatildi. Xususan, natijalarga ko‘ra, respondentlarning 64 foizi internet va ijtimoiy tarmoqlar yoshlarning dunyoqarashiga sezilarli ta’sir ko‘rsatishini bildirgan, 23 foizi bu ta’sirni qisman deb baholagan, 13 foizi esa internetning milliy-madaniy qarashlarga ta’siri kuchli emasligini qayd etgan.

Umuman olganda, tadqiqot natijalari O‘zbekistonda yoshlarning milliy identifikatsiyasi globallashuv ta’sirida yo‘qolib borayotganidan ko‘ra, yangi ijtimoiy va kommunikativ sharoitlarga moslashayotganini ko‘rsatadi. Yoshlar bir tomondan global axborot va madaniy makonning faol ishtirokchisiga aylanayotgan bo‘lsa,

ikkinchi tomondan o‘zining milliy tili, urf-odatlari, oilaviy qadriyatlari va madaniy merosini identifikatsiyaning muhim elementlari sifatida saqlab qolmoqda. Shu sababli zamonaviy milliy identifikatsiyani o‘zgarmas hodisa emas, balki globallashuv, raqamlashtirish va madaniy almashinuv jarayonlari ta’sirida doimiy ravishda yangilanib boruvchi ijtimoiy jarayon sifatida o‘rganish maqsadga muvofiq.

Tadqiqot tahlili shuni ko‘rsatadiki, globallashuvni milliy identifikatsiyaning zaiflashishiga olib keluvchi yagona omil sifatida baholash bir tomonlama yondashuv bo‘ladi. Aksincha, yoshlar ongida global va milliy madaniy elementlarning o‘zaro uyg‘unlashuvi kuzatilmoqda. Yoshlar xorijiy madaniyat, xorijiy tillar, zamonaviy turmush tarzi va global axborot oqimlariga qiziqish bildirgan holda, o‘zbek tili, milliy urf-odatlar, oilaviy qadriyatlar va tarixiy-madaniy merosni ham o‘z identifikatsiyasining muhim tarkibiy qismi sifatida saqlab qolmoqda.

Xulosa qilib aytganda, globallashuv jarayoni O‘zbekistonda yoshlarning etnomadaniy qarashlari va milliy identifikatsiyasi shakllanishiga sezilarli ta’sir ko‘rsatayotgan murakkab ijtimoiy jarayonlardan biridir. Raqamli texnologiyalar, internet va ijtimoiy tarmoqlarning keng tarqalishi yoshlarning turli xalqlar va madaniyatlar bilan bevosita tanishish imkoniyatlarini kengaytirmoqda. Shu bilan birga, ushbu jarayon milliy qadriyatlar, urf-odatlar, til va madaniy merosga bo‘lgan munosabatning yangi shakllarini ham yuzaga keltirmoqda

Demak, globallashuv sharoitida O‘zbekistonda milliy identifikatsiyaning zamonaviy transformatsiyasi milliylik va zamonaviylikning qarama-qarshiligi emas, balki ularning o‘zaro ta’siri va uyg‘unlashuvi orqali namoyon bo‘layotgan ijtimoiy-madaniy jarayon sifatida tavsiflanishi mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1.Djangabayev M. Globallashuv jarayonida yoshlarning milliy qadriyatlarga munosabati // Modern Science and Research. – 2025. – B. 28–30.

2.Abduraimov E. Yoshlar dunyoqarashini shakllantirishda milliy va global qadriyatlarning o‘zaro ta’siri // Наука и технология в современном мире. – 2025. – B. 94–98.

3.Xo‘janiyazova D. “Ommaviy madaniyat”ga qarshi kurashda etnomadaniy qadriyatlarning o‘rni // Science Shine. – 2025. – №12(47). – B. 48.

4.Alekseeva V.S., Dumakhonova Sh. Social and Cultural Identity of Uzbek Youth in the Conditions of Globalization // Oriental Journal of History, Politics and Law. – 2025. – Vol. 5, No. 07. – P. 315–322.

5.Kurbanov Kh.P. Issues of Youth Identification in the Conditions of National Values and Globalization // International Journal of Artificial Intelligence. – 2025. – Vol. 5, Issue 06. – P. 200–203.